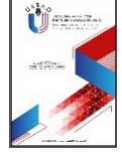

USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi -
International Journal of Social Sciences Academy, Yıl 3, Year
3, Sayı 6, Issue 6, Ağustos 2021, August 2021
e issn: 2687-2641

MATERYAL UNSURLAR AÇISINDAN "YABAN" ROMANINI ÇÖZÜMLEME DENEMESİ

AN ATTEMPT TO ANALYZE THE NOVEL "YABAN" IN TERMS OF MATERIAL
ELEMENTS

Nimet DURAN

Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal
Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı,
Malatya/Türkiye.

Master Student, Inonu University, Institute of Education Sciences, Department
of Turkish and Social Sciences Education, Turkish Education Discipline,
Malatya/Turkey.

duranimett@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-3942-1905

Makale bilgisi | Article Information

DOI: 10.47994/usbad.880770

Makale Türü / Article Type: İnceleme Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 15.02.2021

Kabul Tarihi / Date Accepted: 18.05.2021

Yayın Tarihi / Date Published: 20.08.2021

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Ağustos / August

Bu Makaleye Atıf İçin / To Cite This Article: Duran, N. (2021). Materyal
Unsurlar Açısından "Yaban" Romanını Çözümleme Denemesi. *USBAD Uluslararası
Sosyal Bilimler Akademi Dergisi* 3(6), 861-886.

İntihal: Bu makale intihal.net yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by intihal.net. No plagiarism
detected.

İletişim: Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbad>
mail: usbaddergi@gmail.com

Öz: Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Millî Mücadele yıllarında milleti yeniden bilinçlendirmek amacıyla kaleme aldığı Yaban adlı romanında, halk ve aydın tabaka arasındaki kopukluğu, iletişimsizliği ve yabancılığı ortaya koyar. Bu kopukluğu, o dönemdeki insanların düşünsel yapısını, Ahmet Celal'in şahsında simgeleştirerek anlatan yazar Türk milletinin içine düştüğü çıkmazı da aktarmaya çalışır. Yaban, aydın ile halk çatışmasının en samimi biçimde ifade edildiği bir romandır. Yaban'da aydın ve köylünün çatışması okumamışlıktan, cahillikten çok Kurtuluş Savaşı karşısındaki tutumlarından ileri gelmektedir. Buradan hareketle Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Yaban adlı romanının yapı ve tema unsurları açısından inceleneceği bu çalışmada, romanı oluşturan materyal unsurların birbiriyle olan organik bağı üzerinden metnin derin yapısına ulaşmaya çalışılacaktır. Çalışmada Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Yaban adlı romanı, materyal unsurlar açısından incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Yaban, Materyal Unsurlar, Roman

Abstract: Yakup Kadri Karaosmanoğlu reveals the disconnection, lack of communication and strangeness between the public and the intelligentsia in his novel Yaban, which he wrote in order to raise awareness of the nation during the years of the National Struggle. The author who tells this disconnection and the mentality of the people of that period by symbolizing in the personality of Ahmet Celal, also tries to convey the dilemma that the Turkish nation has fallen into. Yaban is a novel which the conflict between intellectuals and public is expressed in the most sincere way. The conflict between intellectuals and peasants in Yaban isn't due to ignorance but due to their attitudes towards the War of Independence. Thus, in this study where Yakup Kadri Karaosmanoğlu's novel Yaban, will be examined in terms of structure and theme the deep structure of the text will be tried to be reached through the organic connection of the material elements that create the novel. Yakup Kadri Karaosmanoğlu's novel Yaban has been 33 examined in terms of the material elements by utilizing from the author's life and personality.

Key Words: Karaosmanoğlu, Yaban, The Material Elements, The Novel

GİRİŞ

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun önemli eserlerinden biri de kuşkusuz Yaban romanıdır. Yaban hem yazıldığı dönemde hem de günümüzde oldukça ilgi gören bir romandır. Yaban, Milli Mücadele Dönemini ve bu dönemdeki aydın, köylü çatışmasını ele alması bakımından edebiyatımızda önemli bir yere sahiptir. Birçok kez eleştirisi yapılmış olsa da aydın ile halk arasında yaşanan kopukluğu yansıtması bakımından değer taşıyan bir eser olduğu tartışılmaz bir gerçektir.

Yakup Kadri, 1932 yılında Kadro dergisinin çıkmasıyla Yaban romanını yayımlamıştır. Bu roman üzerine günümüze kadar olumlu veya olumsuz birçok eleştiri yazısı yazılmıştır. Bilindiği gibi romanda anlatılan köy hep

olumsuzluklarıyla ön plana çıkar. Köyde güzelliğe ve iyiliğe dair herhangi bir şey yoktur. Yazar, insanları sık sık hayvanlara benzeter. Romanın tamamına bakıldığında olumlu olarak anlatılan sadece Emine ve Hasan vardır. Roman üzerine yapılan tüm tartışmalar da böyle bir köyün olup olmayacağı ve yazarın bu köyü niçin bu kadar olumsuz gördüğü üzerinedir (Akman, 2013). Yaban'ı ideolojik bir roman olarak değerlendirenlerden Berna Moran; "Yakup Kadri'nin, geleneklerine ve İslam ideolojisine bağlı Anadolu eşrafı ve köylüsünün devrimleri benimsememiş olmasından dolayı onları aşağı ve her şeyden önce tutuculuğun ve gericiliğin kaynağı olarak gördüğünü söyler" (Moran, 2019: 216).

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Yaban başta olmak üzere romanlarının çoğunda insanı geriye çeken ve zor duruma düşüren şartlarla bir hesaplaşma içine girer. Yaban romanında yazarın temel sorunsalı halk ve aydının nasıl olması gerektiğinin yanı sıra yeniliklerin halkı hangi değerler çevresinde buluşturacağıdır. Yazar, o yıllarda hep bir ideal peşindedir. Bu ideal yeni bir toplum meydana getirmedir. Yeniliklere çok önem veren Yakup Kadri, yeni insan ve yeni toplumun peşine düşmüştür. "İnkılap Edebiyatı" adlı yazısında da bunu dile getirmiştir (Akman, 2013). Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun yeniliklere ve devrimlere verdiği önem romanlarında yarattığı karakter ve olaylarda da can bulur.

1. YABAN ROMANININ TANITIMI

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun, milli mücadele yıllarında milleti yeniden bilinçlendirmek amacıyla kaleme aldığı Yaban, yayımlandığı dönemde büyük yankılar uyandırmıştır. Özellikle ele aldığı konuya bakış tarzı, romanın Türk milleti tarafından beğenilmesine vesile olmuştur. Her ne kadar bazı kimseler tarafından eleştirilse de eser, içeriği açısından önemlidir.

Romandaki olaylar, 1921 yılında geçer ve bu yıllarda Türk milleti bir Kurtuluş Mücadelesi içerisinde. Bu mücadele, vatanın her karışında sürmektedir. Yazar, vatanın her yerinde süren bu mücadeleyi bir çatışmalar eşliğine getirerek, aydın ile halk arasındaki uçurumu ayna misali yansıtmaya çalışır. Eser, "Aydın ile köylü arasındaki uçurumu içtenlikle dile getirir, bu yarayı cesaretle deşer ve Anadolu köylüsüne ait gerçekleri bütün çıplaklığı ile gözümüzün önüne serer" (Moran, 2019: 201). Bu bakımdan eserde köyün ve köylünün durumu bir aydın gözüyle aktarılır.

Romanda Ahmet Celal'in bakış açısından, kendisine yabancı ve "yaban" olarak yaklaşıldığı köyde yaşadıkları anlatılmaktadır. "Roman boyunca Ahmet Celal'in bir türlü uyuşamadığı köylülerle ilişkisi, Salih Ağa ile giriştiği çekişme, Mehmet Ali'nin kardeşi İsmail ile sürdürdüğü gerilimli

ilişki, köylü kızı Emine'ye karşı duyduğu ilgi ve köylülerin Kurtuluş Savaşı'na karşı tavırları ele alınır" (Serdar, 2002: 73). Yaban, halk ile aydın arasındaki çatışmanın temelinde yer alan yabancılaşmayı, uyumsuzluğu, iletişimsizliği ve kopukluğu bir bütün olarak ele alır.

2. İSİMDEN İÇERİĞE

"Yalnızlık dinmeyen bir sızıdır..."

Öncelikle "Yaban" sözcüğünün sözlük anlamına bakmak gerekir. Kelime anlamına göre yaban; yerli halktan olmayan, yabancı kimse şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Peki, romanın ismi neden yaban olmuştur? Bu sorunun cevabını ise romanın başkarakteri subay Ahmet Celal'in I. Dünya Savaş'ından sonra huzur bulmak için yerleştiği köyde yaşadıkları ve bu süreçte köylünün ona yaklaşım tarzı verecektir.

Romanın başkarakteri Ahmet Celal, I. Dünya Savaşı'na katılan ve bu savaşta bir kolunu kaybeden bir yedek subaydır. Kolunu kaybeden Ahmet Celal, kendisinin emir eri olan M. Ali ile birlikte M. Ali'nin köyüne yerleşme kararı alır. Ahmet Celal, bu köyü çok farklı tasavvur eder fakat bu köy ve köylü, tasavvurundan çok uzaktır. Köylü hem cahildir hem de millî bilince sahip değildir. Köye geldiğinden beri köylünün Kurtuluş Savaşı karşısındaki umursamaz ve duyarsız tavrı Ahmet Celal'i çok rahatsız etmektedir. Köylü ile Ahmet Celal arasındaki uçurumu hem kendisi hem de köylü fark etmiştir. Bu sebeple köylüler Ahmet Celal'i bir yaban olarak görmektedir (Biçer, 2018). Ahmet Celal, yerleştiği köyde köy halkı tarafından pek de hoş karşılanmaz. Köylüler Ahmet Celal'in kitap okumasını, dişini fırçalamasını, her gün tıraş olmasını, saçını taramasını son derece tuhaf bulur ve ona bir yabancı gözüyle bakarak Ahmet Celal'i bir yaban olarak değerlendirirler.

Romanda Ahmet Celal gibi aydın kişiler köye sadece devlet tarafından belli bir amaç doğrultusunda gönderilen ya bir vergi memuru ya askerlik işleri için gelen devlet memuru ya da herhangi bir devlet görevlisidir. Köylü bu tür kişilere oldukça yabancıdır. Burada yazar, aydın ile halkın birbirinden ne kadar uzak ve kopuk yaşadığını net bir şekilde gözler önüne serer. Bu da romanın ismi ve içerik ilişkisi açısından önemli bir noktadır. Yine burada Ahmet Celal'in Anadolu'da yaşama tutunmaya çalışırken hissettiği eksikliğin, boşluğun, yalnızlığın, dışlanmışlığın, yabancılığın da romanın ismiyle yoğun bir ilişkiye sahip olduğu görülmektedir. Romanda geçen şu ifadelerden de Ahmet Celal'in bir "yaban" oluşuna şahit olabilmekteyiz:

"(...) bir çanak suda bir damla zeytinyağı gibiyim. Ne karışıyorum ne de çökebiliyorum..." (35). Ahmet Celal, onlar gibi konuşup onlar gibi giyinebilen ama onlar gibi düşünemeyen bir "yaban"dır romanda.

"Yalnızlık dinmeyen bir sızıdır..." (109)

3. YABAN ROMANININ İNCELENMESİ

3.1. Materyal Unsurlar

3.1.1. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Anlatıcı, romanın kurgusal dünyasına ait bir kişidir. Anlatıcı, geleneksel dönemden modern döneme kadar edebî metinlerde farklı şekillerde de olsa varlığını sürdürmüştür. Zaman içerisinde yazarların eserlerinde kullandıkları anlatıların konumu ve seviyesi değişmiştir. Geleneksel anlatılarda daha çok başlangıçta "III. Tekil Kişi" düzeyinde olan anlatıcı tipleri romanın dönüşüm ve gelişimi sonucunda "I. Tekil Kişi" seviyesine çıkar. Modern/post-modern anlatılarda ise anlatıcı seviyesi oldukça değişkendir; anlatı boyunca sıklıkla değişim gösterir (Ateş, 2014).

Her anlatı mutlaka bir anlatıcıya sahiptir. Bundan dolayı anlatmaya bağlı türlerde karşılaştığımız temel unsurlar arasında anlatıcı kavramı da mutlaka yer alır. Anlatıcı, yazarın sözlerini iletmek için gereksinim duyduğu varlıktır. Bu varlığın görünüşü ise değişkendir. Bazen net bir şekilde kendini belli eden anlatıcı varken bazen sadece kendini göstermekle yetinir. Tüm anlatıcılar için aynı olan şey ise beraberlerinde bakış açılarını taşımalarıdır. Bakış açısı da anlatıcı gibi kurguya dayalı metinlerde yer alan önemli unsurlar arasındadır. Bakış açısı; kurgu içerikli bir metinde olayların, vakaların okuyucuya kimin gözünden kimin dilinden ulaştığı kavramının karşılığıdır (Demiryürek, 2013).

Yaban romanı, bir hatıra defterinden aktarıldığı için otobiyografik özellik de gösteren bir "ben" romanıdır. Hatıra tekniği romanda "ben anlatıcıyı" zorunlu kılar. Ben anlatıcı, anlatı âleminin içerisinde bulunduğu lirik sıcaklığı oluşturmada etkilidir. Olaylar Ahmet Celal'in ağzından aktarıldığı için öznel bir bakış açısı hâkimdir. Okuyucu Ahmet Celal'in izin verdiği ölçüde olaylara şahitlik eder.

"Aklıma defterim geldi. Döndüm. Onu masanın üstünde kitap, kâğıt ve gazete yığınları arasından bulup çıkardım. Bütün uzunluğunca gömleğimin altına, göğsümün üzerine yerleştirdim" (180).

"Bize yine yol, yalnız yol göründü. Bu defteri Emine'ye teslim edip tek başıma yarı aç yarı çıplak ve böğrümde kanım sızarak bitmez tükenmez uzaklara doğru yürüyeceğim" (198).

Roman incelendiğinde görülüyor ki anlatıcı; bir hatıra defteri tutmuş, kendi dil ve üslubunu kullanmış, birinci tekil şahıs ağzıyla konuşmuş ve kendi yaşadıkları, bildikleri, hissettiklerini ön plana çıkarmıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere Yaban romanı kahraman bakış açısıyla yazılmış ve olay

örgüsünün tüm yükünü romanın başkarakteri olan Ahmet Celal üstlenmiştir.

"Buraya gelişimin ilk haftaları, etrafıma yalnız korku ve kuşku veriyordum. Beni hükümet tarafından gönderilmiş herhangi bir memur, bir tahsildar, bir öşürcü, bir jandarma yoksa bir askerlik şubesi başkanı mı sandılar bilmem; fakat hepsinin yüzünde korku ve kuşku belirtilerini açıkça görmüştüm" (20).

Romanın her yerinde başkarakter Ahmet Celal vardır. Ahmet Celal olayları mekân, zaman ve anlatım bütünlüğü içerisinde anlatmaya çalışmıştır. Ahmet Celal ise aslında yazarın ta kendisidir. Yazar, romanın başkahramanıdır ve yazarın yansıttığı kadarıyla olaylar okuyucuya geçer. "Roman kahramanı Ahmet Celal'in fikirleri, Yakup Kadri'nin kendi düşünceleridir. Anlattığı köylü ise ona göre gerçektir. Bu nedenle, bir aydın olarak Ahmet Celal'i eleştirmek, bir yönüyle Yakup Kadri'yi eleştirmektir" (Biçer, 2018: 38).

3.1.2. Olay Örgüsü ve Entrik Kurgu

Anlatıma dayalı türlerde eser, vaka ve vaka zinciri üzerine kuruludur. Kurgu ve imge dünyasını içinde barındıran bu türlerde vaka, eseri bir zincir gibi birbirine bağlayarak ve genişleterek bütünleştirir. Olay ya da vaka sözlükte "Ortaya çıkan, oluşan durum, ilgiyi çeken veya çekebilecek nitelikte olan her türlü iş, hadise, vaka" olarak tanımlanır.

Roman türünün en önemli unsurlarından biri olan olay örgüsünü çözümlemek okuduğumuz romanı anlamamız açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda incelediğimiz Yaban romanı bir ana bölüm ve yıldızlarla gösterilmiş elli sekiz ara bölümden oluşmuştur. Romanın 9. ve 10. sayfasında yazarın "Yaban'ın İkinci Basılışı Vesilesiyle" adlı yazısı vardır. Yazar bu yazıda eleştirilere cevap vermiştir ve kendisini, eserini köylü aleyhtarı olarak niteleyenlere öyle olmadığını romandan alıntılarla açıklamıştır. Romanın 11-14. sayfalarında ise bir hitabe yer alır. Bu "Barbarların Yaktığı Köy Ahalisine" başlıklı bir yazıdır. Yazar, köyde yaşadığı dönemi hatırlatır ve romanı niçin yazdığını anlatır. Romanın serim bölümü s.15-29 arasında, düğüm bölümü s.30-125 arasında, çözüm bölümü ise s.126-198 arasında gerçekleşir. Roman üç metin halkasından ve bu metin halkalarının alt başlığı olan olay halkalarından oluşmaktadır.

M1= Bu metin halkası ve buna bağlı olay halkaları s. 17-68 arasında gerçekleşir.

O1. Savaşta kolunu kaybeden Ahmet Celal'in İstanbul'dan ayrılması.

O2. Ahmet Celal'in huzur bulmak için emir eri olan Mehmet Ali'nin Haymana'daki köyüne gelmesi ve köye yerleşmesi. "Mehmet Ali bana: – Gel

beyim seni bizim köye götürüyüm, buralarda sersebil olursun" (17).

03. Köydeki insanların Ahmet Celal ile iletişim kurmaması, onu bir yabancı olarak görüp onu dışlaması ve bir yaban olarak nitelendirmesi. "(...) bu yaban lafı beni çok kızdırdı. Fakat sonra anladım ki Anadolulular, Anadolu köylüleri tıpkı eski Yunanlıların kendilerinden başkasına", "barbar" lakabını vermesi gibi her yabancıya yaban diyorlar..." (35).

04. Ahmet Celal'in köylüye uyum sağlamak için onlara benzemeye çalışması ve bunda başarısız olması.

Bu bölüm romanın konusunu teşkil eden köylü-aydın çatışmasını, köylü ve aydının olaylara, dünyaya karşı geliştirdiği bakış açısındaki farklılığı ve köylü ile aydın arasındaki uyumsuzlukların temelini ortaya koyması açısından önemli bir başlangıç olarak değerlendirilebilir.

M2= Bu metin halkası ve buna bağlı olay birimleri s. 69-117 arasında gerçekleşir. Burada Ahmet Celal, hem kendisi hem köylü hem de düşman güçleri ile bir çatışma içindedir. Romanın bu bölümü olayların geliştiği ve olgunlaştığı kısımdır. Yazar aynı zamanda bu bölümdeki metin halkasına, aşkı ve millî mücadeleyi de ekler. Köylülere millî mücadelenin amacını açıklamaya çalışan Ahmet Celal, bunu bir türlü köylüye anlatamaz, köylü onu dinlemez, dinlese de anlamaz ve Ahmet Celal bu trajediden sonra köylüden iyice uzaklaşıp kendi kabuğuna çekilir. Bu uzaklaşma hem köylüden hem de köylünün değerlerinden uzaklaşma şeklindedir. "Kadınları erkekli, çoluklu çocuklu köylüler tarlalardan evlerine dönerken dibine oturduğum söğüt ağacının dallarından bütün hülyalar ürkererek kaçar. Çetin çalışmaları esnasında balçıklaşan bu insanlar; küme küme, ikişer üçer, teker teker kerpiçten yuvalarına dönerken ben kendimi kendi köşemde her zamandan daha garip, daha anlayışsız, daha manasız, daha faydasız buluyordum" (69) diyen Ahmet Celal, köylü ile arasındaki uzaklığı bu cümlelerle ifade eder. Bu bölümde meydana gelen diğer bir önemli vaka ise Ahmet Celal'in körpe bir geyiğe benzettiği Emine'ye âşık olmasıdır fakat sakat ve yaban olduğu için aşkına karşılık bulamaz. Emine daha sonra pişman olacağı evliliği İsmail ile yapar. "Yağız ve uzunca yüzünün ortasında, iki yeşil göz ve bir sıra iri beyaz dişle bana gülümsüyor. Tıpkı Mehmet Ali'nin köyündeki kızlar gibi giyinmiş. Başını tıpkı onların başı gibi, kat kat sargılarla sarı. Beli kuşaklı ve alaca pazen donlu bir kız. Niçin bana birdenbire harikulâde bir şey gibi göründü?" (44).

01. Ahmet Celal'in köylü ve düşman güçleriyle çatışma içinde olması.

02. Aydınların, köylünün yanlış tutumlarından dolayı Anadolu toprağına ve kendine yabancılaşmasını keşfetmesi, çatışmaların toplumsal ve bireysel boyutta ele alınışı.

03. Köylünün Anadolu'daki Millî Mücadele ve Kurtuluş Savaşı'na karşı kayıtsızlığı, vurdumduymazlığı ve millî mücadelenin gidişatı.

04. Ahmet Celal'in körpe geyiğe benzettiği Emine'ye âşık olması.

Buna göre ikinci bölüm M2: M1-O4 / O1+O2+O3+O4 no'lu olaycık, olay birimlerinden oluşur.

M3= Bu metin halkası ve buna bağlı olay birimleri s.118-198 arasındadır. Bu metin halkasında düşman askeri köye yaklaşır fakat köylü bunu umursamaz hatta düşman uçaklarının havalandığını gören köylüler hem hayranlıkla izler hem de eğlenirler. Ahmet Celal buna çok kızar fakat elinden hiçbir şey gelmez. "Uçakların gelişi geçişi köylüleri eğlendiriyor. Hepsi sırtlarını duvara dayayıp ağızları bir karış açık seyrediyorlar ve bir "vıy vıy vıy, anacığim!", "Bu öndeki hızlı uçuyor.", "Öbürü daha ağır geliyor." derken bazısı baş aşağı inecek gibi olunca gene hepsi bir ağızdan "Aman aman, düşüyor..." diye bağırıyorlar. Sanki düşecek olan babalarının oğluymuş gibi... Öyle bir kızıyorum, öyle bir kızıyorum ki yerimde duramıyorum..." (149). Bunun üzerinden çok geçmeden düşman köye girer, köyü yağmalar, köylü kızların namusuna göz diker... Bu bölüm gerilimin en yüksek olduğu bölümdür.

01. Düşmanın köye yaklaşması ve köylünün buna ilgisizliği.

02. Düşmanın köyü işgal etmesi ve bunun sonucunda köylünün evlerinde saklanması.

03. Ahmet Celal'in, köyü düşmana savaşmadan teslim eden köylüye kızması.

04. Emeti Kadın'ın torunu Hasan'ın öldürülmesi.

05. Düşman askerlerinin köyü yağmalaması.

06. Köylünün düşman askerleri tarafından tartaklanması ve düşman askerlerinin köylü kızların namusuna göz dikmeleri.

07. Köyün ateşe verilerek yakılması. Düşman askerlerinin köy halkını meydanda toplaması.

08. Ahmet Celal'in, Emine ile beraber köyden kaçması.

09. Ahmet Celal ve Emine'nin kaçarken yaralanması.

010. Ahmet Celal'in, Emine'nin üzerine defteri bırakarak oradan ayrılması. Bu üç metin halkası, romanda yaşanan olayların bir bütün şeklinde birbirine bağlanmasıyla oluşmuştur. Hem metin halkaları hem de olay halkaları birbirini tamamlar biçimdedir. Romana ilk bakıldığında olay örgüsünden yoksun, dağınık ve birbirinden bağımsız parçalar şeklinde

görülmesine rağmen arka plana indiğimizde bunun böyle olmadığı anlaşılmaktadır. Ön planda köylülerle ilgili bilgilerin bölük pörçük verildiği hissi arka plana inildikçe özellikle de savaş teması ön plana geçtikçe azalmakta ve yerini sağlam bir kurguya bırakmaktadır.

	Ülküdeğer (Tematik Güç)	Karşıteğer (Karşıt Güç)
Kişi Düzeyinde	Ahmet Celal, M.Ali, Hasan, Süleyman Efendi, Emeti Kadın, Türk Askeri.	Salih Ağa, Şeyh Yusuf, Muhtar, İmam, Cennet, Düşman Askeri.
Kavram Düzeyinde	Vatan, Millet, Vatan Sevgisi, Fedakârlık, İnanç, Manevi Değerler.	Yabancılaşma, Sömürü Cahillik, İnançsızlık, Değer Yitimi.
Simge Düzeyinde	Kâbe, Vaha, Koruluk, Ankara, Dere.	Ev, Oda, Manda, Köy, Porsuk Çayı.

Tablo 1.

Romandaki entrik kurgunun şekillenmesinde doğrudan etkisi olan Ahmet Celal, ülküdeğer ve karşıteğerlerden oluşan ikili şematik sınıflandırmamızda ülküdeğerleri temsil eder. Ahmet Celal, seçtiği vatan, millet, vatan sevgisi, fedakârlık ve inanç gibi kavramları okuyucuya benimsetmeye çalışır. Karşıteğerleri temsilen de Salih Ağa, Şeyh Yusuf ve köylüler ön plana çıkar. Bunlar ise inançsızlık, cahillik, sömürü gibi kavramlarla olumsuz değerleri oluşturur. Bu iki zıt değer romandaki olaylar arasında geçiş niteliği taşıyarak romanın güçlü bir içeriğe sahip olmasını sağlar.

3.1.3. Karakterler

3.1.3.1. Karakter Oluşturma ve Başkişi

Romanın yapısını şekillendiren başkişiler, yapıtta tematik gücü ve ana fikri temsil etme işlevini üstlenirler. Başkişi; başkahraman, birinci derecedeki kahraman veya merkezî kişi olarak da adlandırılmaktadırlar (Aylanç, 2016: 5).

Başkişi, "bir roman ve oyunda eserdeki değişme süreci yaşayan, ilgi merkezi olan ve yapıyı oluşturan bütün unsurların merkezi olan kişidir" (Stevick, 2017: 143). İç dünyaları ve hayatları ayrıntılı bir şekilde ele alınan bu karakterler, tüm unsurların merkezinde olan sürekli değişim ve çatışma yaşayan, ilgi çekici sorunlarla okurda sempati uyandıran bir unsur olarak

eserdeki ahlak felsefesinin somutlaştırılmasını sağlarlar. Roman karakterleri, romancının esas yaratımı ve romanın da varoluş nedenidir (Stevick, 2017).

Bu açıdan baktığımızda romanın en önemli unsurlarından biri romanın akışını ve gelişimini sağlayan karakterlerdir. Yaban'da romanın akışını ve gelişimini sağlayan başkarakter Ahmet Celal'dir. Şahin'e (2007) göre Ahmet Celal, romanda sürekli değişim ve dönüşüm halinde olan ama kendi kimliğini de muhafaza eden bir karakterdir.

"Ben, Yedek Subay Ahmet Celal; Celal Paşa'nın oğlu Ahmet. İstanbul'un en muhteşem konaklarından birinde doğup ve parıltılı hülya iklimlerine doğru kanat açıp uçtukten sonra, kanatlarımın biri kırılmış olarak buraya düştüm" (67).

Ahmet Celal, romanda üzerinde durulan iç dünyası gerçek anlamda gösterilen bir kahramandır. Ahmet Celal, köyde gördüğü gerçekleri değiştiremeyen romantik bir milliyetçidir. İdealisttir ve iyi bir eğitim görmüştür. Genç subay roman boyunca köylülere yaklaşımını "Biz" ve "Onlar" şeklinde bir ikilem üzerinde vermeye çalışmıştır. Köylüler ile ilgili yaptığı gözlemlerde vatana karşı bir kayıtsızlık, inançsızlık vardır. Ahmet Celal bunu ne kadar çok değiştirmek istese de köylünün ona uzak tavrı ve onu bir yaban olarak görmesi bunu engeller. Ahmet Celal'in romandaki temel rolü Türk aydını ile Türk köylüsü arasındaki derin uçurumu göstermektir. Kısacası Ahmet Celal, edebi açıdan aydın-halk bölünmesini bir köyün içinden gözlemleyebilmek için yaratılmış bir karakter olarak değerlendirilebilir.

3.1.3.2. Norm Karakterler

Forster roman kişilerini yalınkat / düz (siyah-beyaz) ve yuvarlak kişiler diye ikiye ayırır: "Katıksız biçimiyle yalınkat roman kişisi, tek bir nitelik ya da düşünceden oluşur. Yapısına birden çok nitelik girdi mi kenarlardan kıvrılarak yuvarlaklaşmaya başlar" (Forster, 1985: 108).

Romanda Mehmet Ali bir norm karakterdir. Çünkü roman boyunca başkarakter Ahmet Celal'e yardım eder ve Ahmet Celal'in eksikliklerini kapatarak onu tamamlamaya çalışır.

"Gel beyim seni bizim köye götüreyim, buralarda yalnız başına sersebil olursun" (17)

"Nihayet Mehmet Ali geldi. Yanımda bir metre yirmi santim boyunda bir gölge ile..." (23)

Ahmet Celal, köydekilere İstanbul'daki durumu anlatırken onun yardımına gereksinim duyar. Aynı zamanda Mehmet Ali, kahramanın köye

alışmasında bir kılavuz görevini de üstlenir. Ahmet Celal, köy ve köylü ile ilgili bilgileri Mehmet Ali aracılığıyla öğrenir.

Romanda bir diğer norm karakter Emine'dir. Emine sıradan bir Türk kızını temsil eder. Kaderine boyun eğen, alın yazısında yazılanla hayatını sürdüren bir karakterdir. Ona farklı bir yaşantı sunacak olan Ahmet Celal'i kabul etmez, sıradanlığı tercih eder; ama sonradan pişman olarak Ahmet Celal'e yönelir. Emine, romanın sonuna doğru değişim gösterir ve Ahmet Celal'e karşı his beslemeye başlar hatta bu hisle de kalmaz, birlikte kaçmaya karar verirler. Dolayısıyla Emine de geçirdiği değişim neticesinde norm karakter özelliği taşır duruma gelir. Mehmet Ali'den sonra başkahraman Ahmet Celal'in karakterinin ortaya çıkmasında etkili olan karakterlerden biri de Emine olur. Ahmet Celal, Emine'ye olan aşkıdan dolayı onu kaçırma fikriyle karşı karşıya kalır. Emine'yi de alıp kaçmak ister ve Emine de buna karşılık verir.

"-Kaçalım mı?

-Kaçalım.

-Nereye?

-Hele bir gece olsun.

-Ya bizi ele geçirirlerse?

-Ele geçiremezler. Geçirirlerse de ben kolayını bulurum.

-Sen bulursun. Evet, ben yalnız sana inanıyorum" (189).

Emine, romanın sonlarına doğru geçirdiği değişimle tek tip bir kişilik olmaktan çıkar ve başkarakterin gelişimine katkı sağladığı için bir norm karakter olur.

3.1.3.3. Kart Karakterler

Forster'ın yalınkat kişiler tanımı bu kişileri karakterize etmek açısından önemlidir: "Yalınkat kişilerin bir büyük yararı, romanda ne zaman ortaya çıksalar, kolayca tanınabilmeleridir. Yalınkat roman kişileri işte bu yüzden yazar için çok yararlıdır, bir kez okuyucuya tanıtıldılar mı bir daha tanıtılmaları gerekmez" (Forster, 1985: 109). Kart karakter, eser içinde birden fazla olabilir. Tek özelliği başkarakterin karşısında, başkaraktere uzak, başkarakterin değerlerini yıkmak için bekleyen bir kişi olmasıdır (Şahin, 2007: 188). Roman başkışisinin çatışma yaşadığı, başkışisinin sonuca ulaşmasını engellemeye çalışan kişi/kişilerdir (Boso Yaman, 2014: 10). Romanda muhtar, köylüler, Mehmet Ali'nin kardeşi İsmail, Zeynep Kadın, Salih Ağa, Şeyh Yusuf ve Yunan askerleri kart karakterler olarak değerlendirilebileceğimiz karakterlerdir. Bu karakterlerden İsmail, Mehmet

Ali'nin kardeşidir, annesine karşı oldukça kabadır, iş konusunda da bir katkısı olmayan bir tiptir. Fakat Ahmet Celal'in en büyük rakiplerinden biridir. Çünkü sevdiği kızı, Emine'yi, elinden almıştır.

Zeynep Kadın ise Mehmet Ali'nin annesidir. İhtiyardır. Kızıl kınalı saçları vardır. Topallayarak yürür. Ahmet Celal, Zeynep Kadını şu şekilde tanıtır: "On iki yıldır dul olan ve bütün ailenin tek başı, bu katı, sert ve mütevekkil insanda tabii güçlerden bir şey gizlenmiş gibi duruyor. Kırk yaşında mıdır? Ellisinde midir? Bilinmez. Eli ayağı, bir ağacın henüz topraktan sökülmüş kökleri gibidir ve bilirim ki vücudu bir meşe kütüğü kadar sağlamdır" (37).

Salih Ağa ise köyün en zengin adamlarındandır. Fakat kılık kıyafeti ile bir dilenci gibidir. Bütün köy halkını nüfuzu altına almıştır. Köylülere borç vererek kendine bağlı kalmalarını sağlamakta ve onları sömürmektedir. Son derece çıkarıcı, acımasız ve yalancıdır. Köylünün üzerinde baskı kurarak köyün ekonomisi üzerinde söz sahibi olur.

Şeyh Yusuf da köylünün manevi duygularını sömüren, bu anlamda köylüde dini yönden baskılar kuran, son derece cahil bir tiptir. Dini bilgileri çok basittir. Temizliğe dikkat etmeyen, dini kullanan, köylülerin inançlarını istismar eden, gerici, yobaz, kurnaz bir adamdır.

3.1.3.4. Fon Karakterler

Fon karakterler, "olay örgüsündeki akışı etkilemeyen, görünüp kaybolan, psikolojik özellikleri, fiziksel betimlemeleri verilmeyen, yalnızca gerçeklik duygusu uyandırmak ve olayın eklem yerlerini ayrıntı düzeyinde desteklemek için kullanılan silik karikatürlerdir" (Durukoğlu ve Yurttaş, 2016: 134).

Roman içerisinde sıkça karşılaşılmayıp olayın gidişatına ve/ya sonucuna etki edemeyecek kadar görüntü düzeyinde kalan; ayrıca, başkışının karakteristik özelliklerine ulaşamayacak kadar da asıl olayın dışında kalan fon karakterler, "romanda en az derinliğe sahip kişi ya da kişiler grubu" olduğundan, yalnızca, "romanın birinci derecedeki kahramanına ait sosyal ortamın daha somut bir şekilde dikkatlere sunulmasına yardımcı olurlar ve ancak o zaman ilgi çekici bir boyut" elde ederek görüntülerini yansıtabilirler (Korkmaz 1997'den akt. Özkara, 2016). Fon karakter "eserde sadece varlığı bilir. Onunla ilgili detaya yer verilmez ve olayların akışında herhangi bir etkiye sahip değildir. Sadece kuru kalabalıktan ibarettir" (Boso Yaman, 2014: 11).

Romanda Türk askerleri, Hasan, Cennet, Bekir Çavuş, Süleyman, Mehmet Ali'nin karısı, Emine'nin babası Şerif Çavuş, Emeti Kadın, fon

karakter olarak değerlendirebileceğimiz karakterlerdir. Romanda gelişen olaylar esnasında Emeti Kadın, Süleyman ve Bekir Çavuş, kişilik olarak değişim yaşasalar da bunlar karakter olarak kendi kimliklerini tamamen ortaya koyamazlar.

3.1.4. Zaman

Roman, hikâye ve tiyatro gibi edebî eserlerin temel unsurlarından biri de "zaman"dır. Bir romanda hikâye belirli ya da belirsiz de olsa mutlaka bir zaman diliminde gerçekleşir. Hikâye, belli bir süre sonra öğrenilir, duyulur, kaleme alınır ve anlatılır. Bu bakımdan "zaman" unsuru, romanın genel yapısını oluşturan temel elemanlardan biri olarak yer alır (Tekin, 2020). Olaya bağlı türlerde eser meydana getiren sanatçı, olay örgüsünü okuyucuya aktarmak ve aydınlatmak için zaman unsurunu kullanmaya gereksinim duyar.

"Bir olay belli bir zamanda cereyan eder (vak'a zamanı). Bu olay, belirli bir süre sonra romancı tarafından öğrenilir/duyulur, yine aynı olay, belli bir zamanda kaleme alınır (anlatma zamanı) ve yine belli bir süre de (anlatım süresi) sunulur, anlatılır" (Tekin, 2020: 126).

Romanda gerçekleşen olaylar, 1918'de I. Dünya Savaşı'nın bitişiyle başlar ve 1921'de Sakarya Savaşı'nın bitişiyle sonlanır. Romanın vaka zamanı ise başkarakter Ahmet Celal'in ifadeleriyle yaz mevsiminde başlamıştır. Tam olarak Kurtuluş Savaşı yıllarında Ahmet Celal'in köye gelişi ve sonrasında köyden kaçıışı sürecini kapsayan iki üç senelik bir zaman dilimidir.

"Olayın meydana gelmesi ile anlatılması arasında doğal bir zamansal boşluk olur. Günlük yaşamda karşılaşılan kimi durumların anında anlatılmasında bile, araya zamansal bir boşluğun girdiği görülür. İşte meydana gelen herhangi bir vakanın anlatılması, karşımıza anlatma zamanını çıkarmış olur" (Şengül, 2011: 432). Romanın anlatma zamanı ise 1932 yılı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak olaylar kronolojik bir şekilde gelişmiş ve vaka zamanı, anlatma zamanı boyutu şeklinde ön plana çıkmıştır.

3.1.5. Mekân Kurmacası

Romanda mekân unsurunun çeşitli işlevleri bulunur. Mekân, olayların dekoru olmakla birlikte vaka ve şahısların varlık bulduğu yerdir. Romanın kişileri, içinde buldukları çevreyi algılayış şekillerini, ruhsal durumlarını, ekonomik koşullarını, karakterlerini açıklama olanağı sunabilir. Mekân, şahısların algılama biçimlerini, çevresini, ruh durumunu, kişiliğini etkileyebilir (Durukoğlu ve Yurttaş, 2016). Romanın yapı anlamında

bütünlüğünü oluşturan temel unsurlardan biri de mekândır. Mekân, romanın kişileri, olay örgüsü ve zamanı ile bir etkileşim ve iletişim içerisindedir. "Kurgusal metinlerde mekânlar, karakterlerin açıldığı alanlardır ve genellikle içinde yaşayan insanların karakterlerini yansıtan metaforik değerlerle donanmışlardır" (Korkmaz ve Nakipler, 2009: 199). Bu açıdan mekân, roman kişilerinin kendilerini bulduğu yer olarak da önemli bir unsurdur.

Yaban romanı Anadolu'da Haymana ovasında bulunan Porsuk nehri yakınlarında unutulmaya yüz tutmuş ve uzun süredir kendi haline bırakılmış bakımsız bir köyde geçer. Ayrıca Eskişehir, İstanbul, İzmir, Ankara ve Anadolu şehirlerinden de bahsedilmiştir fakat romandaki asıl mekân köydür bunu tamamlayan mekânlar ise Ahmet Celal'in barındığı evlerdir. Romanda mekâna yüklenen en önemli anlam ise başkahraman Ahmet Celal'e neler hissettirdiği neler düşündürdüğüdür. Ahmet Celal, köye geldiğinde büyük bir hayal kırıklığı yaşar. Romandaki açık mekânlar köy ve Anadolu iken kapalı mekânlar ise Zeynep Kadın ve Ahmet Celal'in evi, köydeki mescit ve kahvehanedir.

"Oysa ben, Batı Anadolu'da ne güzel ne yeşil bostanlar görmüştüm. Ortalarında bir dolaplı kuyu vardı. Gözleri bağlı bir hayvan, durmadan bu dolabı çevirir ortadaki çıkırık, kâh bir çocuk gülmesine kâh bir kadın hıçkırığına benzer sesler çıkarır..." (29)

"Burada ise yalnız gerçek; çıplak, çirkin, kaba, yalçın gerçek! Boz toprak dalgaları alabildiğine uzuyor. Yeknesak ovayı ikiye bölen Porsuk çayı şiddetli bir zelzelenin açtığı bir uzun bir yılankavi yanık gibidir. Hiç suyu görünmez. Ta yanına gittiğiniz zaman bile o suyun cana can katan serinliğini ve rengini bulamazsınız" (29).

Ahmet Celal bu köye gelmeden önce köy imajı onda daha olumluyken geldiği yerde bu imaj değişir ve Ahmet Celal mekâna karşı olumsuz tutumlar geliştirmeye başlar. Romanda mekân, başkahraman ile köylü arasındaki çatışmayı derinleştiren unsurların başında gelmektedir.

3.1.5.1. Labirentleşen/Yutucu/Dar Mekânlar

Labirentleşen mekânlar kişinin mekân ile arasında olumlu ilişkiler kuramadığı, bu mekânlarda kendini sıkışmış hissettiği yerlerdir. "Labirent izlekli anlatılarda mekân, yalıtık ve tek boyutludur; karakter, zaman, mekân ve onu çevreleyen bütün elemanlarla hatta kendisiyle bile kavgalıdır. Böyle durumlarda mekân, insanı ezmek için üzerine yürüyen karşı güçlerin simgesel bir göstergesidir. Mekânın darlığı, fiziksel anlamda küçüklüğünden değil, karakterin imkânsızlığından ve kendini orada sıkıştırılmış duyumsamasından kaynaklanır" (Korkmaz, 2007: 403).

Romanda Ahmet Celal’in huzur bulmak için geldiği ama tam tersi bir durumla karşılaştığı köy, dar/yutucu mekândır. Yazar, bu köyde aradığı huzuru bulamaz. Yazar köyü bataklığa, köyün kokusunu da uyuz bir manda kokusuna benzetir. Yazar için köy kokuşmuşluğun, pisliğin, kayıtsızlığın ve inançsızlığın sembolü durumuna gelmiştir. Yazarda köy kavramı yeşilliklerin, huzurun, doğanın bir sembolü olmaktan çok uzaktır. Yazar, köyden kaçmak ister çoğu kez bunun hayalini kurar. Fakat köyden kaçmanın imkânsız olduğunu düşünür.

“Yüreğim karanlık bir odaya hapsedilmiş yaramaz bir çocuk gibi hopluyor. Paramı Salih Ağa’da, eşyama ve kitaplarımı Mehmet Ali’nin evinde bırakayım ve gideyim gideyim... Bunun gerçekleştirilmesi imkânsız bir hayal olduğunu bilmekle beraber gerçekten yolumun ta ucundan bir İstanbul varmış şevkiyle yürümekte devam ediyorum” (43).

Romandaki diğer dar mekânlar ise kuyu, çeşme ve Porsuk Çayı’dır. Köylü hububat temininden kişisel temizliğine kadar buraları ortak bir şekilde kullanır, yazar bunu çirkin bulur ve onların temizlenmek için kullandığı bu mekânları pisliğin kaynağı olarak görür. Yazar, temizliğin, berraklığın sembolü olan çay, su gibi yerleri bu görüşün aksine köyde pislik, kokuşmuşluk, bozulmuşluk olarak görür ve burada yitirilen değerlere vurgu yapar.

“Köylülük hayatımın bir türlü katlanamadığım ve hâlâ halledemediğim en zor tarafı temizlik sorunudur... Burada suyu bulmak için her gün ta çaya inmek gerekiyor. Çayın suyu ise akan bir balçıktır” (25). Yazarın akan suyu balçığa benzetmesi onun için buradaki suyun anlamını ortaya koymaktadır.

“Gerçi köyün içinde su yok değildir. Fakat gerek kuyunun gerek çeşmenin başı, her gün sabahtan akşama kadar doludur. Abdest alan ihtiyarlar, evlerine su taşıyan kadınlar, kızlar ve akla sığmayacak kadar pis oyuncaklarla oynayan çocuklar hep oradadır. Bazı çaya gitmekten üşenen kadınların da çamaşırlarını yıkadıkları olur” (25).

“Hasat mevsiminden sonra haftalarca her nevi hububat aynı yalakta yıkanıp ayıklanır. Hatta çok kere yenilecek şeylerin; çocuk bezleri, kirli olan gömleklemlerle çalkalandığı da olur. Bu pisliği onlara anlatmak mümkün değildir. Bu gibi iddialarımı yalnız Mehmet Ali tasdik eder görünür. Lakin pisliğin o kadar ayrılmaz bir vasıf olduğuna kanidir ki bununla uğraşmaya hiç istek göstermez” (25).

Yazar; köylünün bu şekilde yaşamayı kanıksamış olduğunu, bunun köylüleri rahatsız etmediğini, bunu köyün bir parçası olarak gördüklerini de

aktarır. O yüzden su kavramı ona huzur veren bir kavram olmaktan çıkmış pislik ve hastalıkları anımsatan bir kavram haline gelmiştir. "Mekânın kutsallığını silen insan farkına varmadan saf ve temiz olan suyun doğasını dahi bozar. Su kaynaklarının veya etrafının kirlenerek, pislik yuvası haline gelmesi, pislğin ve hastalıkların bulaşıcı olmasını simgeler. Yazar, pislği ve bozulmuşluğu su kaynaklarına taşıyarak bütün köyü hastalıklı bir yapıya dönüştürür" (Şahin, 2007: 193).

Bunun dışında Mehmet Ali'nin, Ahmet Celal'e barınmak için verdiği oda da dar bir mekândır. Çünkü yazar bu odayı toprak bir hücreye benzetir ve burada yaşadığı iç huzursuzluğunu eserde dile getirir. Yazar, kendisine verilen bu odayı hücreye benzeterek ruhunun bulamadığı huzuru, iç sıkıntılarını, iç çalkantılarını anlatır. Bu ev onun barınmak zorunda olduğu bir hücreden ibarettir. Yazarın topraktan yapılan bu evi hücreye benzetmesi yine bir değer yitiminin göstergesidir.

"Mehmet Ali'nin bana verilen odasında yerleşmem epeyce uzun sürdü. Bu ovaya bakan iki küçük pencere, kavak ağacından tutturulmuş tavanından kuru otlar sarkarken tabanı toprak bir hücredir" (24).

Romanda kahramana huzur vermeyen yerler arasında köyün kahvehanesi ve mescit de vardır. Bu mekânlarda köylünün cahilce düşünceleri ve dine yönelik olumsuz inançları ön plana çıkmaktadır.

3.1.5.2. Besleyici ve Geniş Mekânlar

Geniş/besleyici mekânlar kişiyi psikolojik açıdan rahatlatan, yaşamı anlamlı kılmasını sağlayan ve huzura ulaştıran yerlerdir. "Besleyici mekân insanın ruhsal ve düşünsel olarak huzur bulduğu mekândır. Bu tür mekânlar bir anne sıcaklığı ile kişiyi kuşatır ve kişinin ihtiyaçlarını karşılar. İnsan bu tip mekânlarda kendine ve kendi değerlerine çok rahat bir şekilde yönelir, ruhsal ve düşünsel olarak genişleşir" (Şahin, 2007: 194).

Romanda açık mekânlar, dar mekânlara göre daha az yer etmiştir. Ahmet Celal'de huzuru hissettiren bir mekân olarak Ankara ili yer eder. Yazar, Ankara'yı millî mücadelenin merkezi olarak görür. Ankara'yı bir kurtuluş simgesi olarak düşünür.

"Düşman eski haritalar üstünde Ankara adını taşıyan kerpiçten şehre girebilir. Onu, bir-iki gülle ile tarumar edebilir. Fakat aynı adı taşıyan ruha nasıl el uzatabilir? Onu, nasıl zapt eder? O ruh bugün burada ise yarın orada esecektir. Öbür gün bir fırtına haline girip kendisine daha yüksek, daha yalçın bir tepe bulacaktır. Orada gürlenecektir. Eyvahlar olsun, bu gerçeği şimdiden

hissetmeyenlere..." (164).

Ahmet Celal'e göre Ankara, zapt edilemeyecek, düşmana teslim olmayacak, ne olursa olsun kurtuluşa kavuşacak kudrette bir şehirdir. Orada yaşayan insanlar yaşadığı ülkü değerler ile Ankara'yı diğer şehirlerden farklı kılmıştır. Ankara, yazar için ümidin, özgürlüğün, zaferin sembolüdür. Romanda diğer bir açık mekân ise kahramanın vaha olarak adlandırdığı küçük bir koruluktur. Bu küçük korulukta yazar derin bir huzur bulur. Psikolojik anlamda rahatladığını hisseder.

"Bu ufak korunun içinde küçük, dar, fakat berrak bir dere akıyor. Bu, çölde bir vaha mı? Derhal içime derin bir sükûnet geliyor. Durduğum yere çömeliyorum ve elimi suya sokuyorum" (43).

Yine besleyici mekân olarak Ahmet Celal'in kurtuluş olarak gördüğü savaş cepheleri ele alınabilir. Yazar bu cephelerin bağımsızlığa atılan adım olduğunu bilir ve bu cephelere bir kutsilik yükler. Cepheleri Kâbe'ye benzetir ve etrafını tavaf etmek için sabırsızlık duyar. Türk halkının hatta tüm mazlumların bu cephelerden başka yöneleceği, tutunabileceği bir yerin olmadığını ifade eder.

"Askeri hayatında hiçbir bozgun görmemiş olan büyük Türk serdarının cephede işi ne? Gidip yakından görmek için delice bir arzuyla tutuşuyorum. Bir Kâbe gibi cepheye gitmek ve onun çadırı etrafını tavaf etmek istiyorum. Bütün Türk milletinin bundan başka yöneleceği bir nokta var mı? Bütün Türk âlemi mi? Hayır, bütün mazlum insanların diyecektim" (141).

3.1.6. Dil ve Üslup Endişesi

Yaban'da yazarın dili dönemine göre aydın bir dildir. Fakat yazar romanı sonradan sadeleştirmiş ve içinde hâlâ eski kelimelere, Arapça, Farsça tamlamalara örnekler olsa bile romanın dilini yumuşatmış ve romanı anlaşılabilir düzeye getirmiştir. Roman incelendiğinde yazarın Türkçeye hâkim olduğu bundan dolayı da üslubunun sağlam olduğu görülmektedir. Romanda yazar, "diyalog ve iç monolog" gibi anlatım tekniklerinden faydalanmıştır. Yazar, roman kişilerini deyimlerle, özgün kalıplarla, yerel ağızla zenginleşen bir dille konuşturur. Kişilerin kültür yapısını yansıtan yerel söyleyişi kullanarak anlatıma canlılık kazandırır.

"-Benim bir evim var emme viran, dedi.

-Tamir edilemez mi?

-Edilir, emme çok para lazım" (93).

Romanda öyküleyici ve betimleyici anlatım türü ağır basmaktadır.

Öyküleyici anlatıma bir örnek şöyledir:

"(...) Araba bir taşa çarpmış gibi sarsılarak durdu. Mehmet Ali bana hiçbir söz söylemeden aşağıya atladı. Karanlık içinde kaybolup gitti. Ben bu dakikadan itibaren iradesi başkalarının iradesine tabi bir adamdım, arabanın içinde büzülmüş oturuyordum. Bavullarımın, çantalarımın arasında ben de bir bavul bir çanta gibiydim..." (23).

Betimleyici anlatıma bir örnek şöyledir: "Kendileri çekildikten sonra kokuları havada kalan dilber ve nadide kadınlar, sesleri bir ana sesinden daha yakın daha dokunaklı arkadaşlar, nur çehreli ihtiyarlar, coşkun suya benzeyen berrak gözlü..." (22).

Yazar romanda sıfatlara bolca yer vererek başarılı tasvirlerle imza atmıştır. "Hiçbir zaman insan gözleri bu kadar dile gelmemiştir. Emine'nin duru ve solgun yüzü üstünde bunlar, alevden iki ses gibi... Ve bu seste büyük sahne orkestrasının bütün perdeleri, bütün beste ve ahenk ayrıntıları var. Sanki dramatik musikinin bütün kadın kahramanları her biri kendine mahsus ıstırapla kıvranarak, haykırarak gözümün önünde geçiyorlar" (189).

Yazar romanda Ankara, İstanbul gibi şehirler dışında yer adlarına hiç yer vermemiştir. Yerleştiği köyün bile ismi belli değildir. Ayrıca yazar köylüleri oldukça kaba tasvirlerle anlatmış, çoğunlukla köy ve köylü için hayvan benzetmelerinden faydalanmıştır. "Biliyordum ki toprak katı ve zalimdir ve insan cinsi bozuk bir hayvandan başka bir şey değildir; biliyordum ki insan hayvanların en kötüsü, en bayağısı ve en az sevimli olanıdır" (18).

3.1.7.Düşünce Unsuru

Romanda yazar, Kurtuluş Savaşı sırasında Anadolu köylüsünün içinde bulunduğu koşulları ve aydın-köylü arasındaki çatışmanın nedenlerini belirtmekle beraber Kurtuluş Savaşı sırasında aydın tabakanın savaşa ve köylülerle ilgili düşüncelerine de yer vermektedir. Roman, ilk bakışta Türk köylüsünün eleştirisi gibi görünse de derine indikçe asıl eleştirinin aydınlara karşı yapıldığı görülür.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Yaban romanında bir yabancılaşma sorununu ortaya koymuş ve çatışmalar eşliğinde Batılı anlayışın farkındalığına sahip aydın ile cahil, yobaz köylüyü ele almıştır. Burada Batı ve Doğu, çağdaş ve geleneksel ayrımı da ön plana çıkmıştır. Süreç boyunca aydını temsil eden Ahmet Celal karakterinin köyü ve köylüyü tiksinerik, iğrenerek anlatması zaman içerisinde farklılaşmış; başkarakter, bu sorunun altında yatan temel nedenin Türk aydınının kendisi olduğunu düşünmeye başlamıştır. Bu düşünceden sonra takındığı tek tavır ise gördüklerini

betimlemek ve fazla yorum katmamak olmuştur (Aslan, 2019).

Yakup Kadri, Yaban'da yıllarca Anadolu'ya uğramamış, köylüye hiçbir şekilde fayda sağlamamış, onların gelişmesine bir nebze olsun katkı sunmamış buna rağmen de köylüden bir şeyler bekleyen aydın tabakayı çok sert bir biçimde eleştirmiştir. Yazara göre Anadolu halkı kendi iradesiyle savaşa ve çevresinde yaşanan olaylara karşı kayıtsız kalmamıştır, Anadolu halkı zihninde millî mücadeleye dair bir bilinç oluşturulmadığı için millî mücadeleye kayıtsız kalmış, kendi aydınına yabancı muamelesi yapmıştır. Bu nedenle romanda aydının öncelikle Anadolu halkının açlık, yoksulluk, sefalet gibi zor durumlarını göz önünde bulundurarak halka yardım etmesi, halkı bilinçlendirmesi, sonuç olarak köylüyü kendi haline bırakmaması anlatılmaya çalışılır. Köylünün içinde bulunduğu durumdan da aydın kesim kabahatli bulunur:

"Bunun nedeni Türk aydını, gene sensin! Bu viran ülke ve yoksul insan kitlesi için ne yaptın? Yıllarca, yüzyıllarca onun kanını emdikten ve onu bir posa halinde katı toprak üstüne attıktan sonra şimdi de gelip ondan tiksirmek hakkını kendinde buluyorsun! Anadolu halkının bir ruhu vardı, nüfuz edemedin. Bir kafası vardı aydınlatamadın. Şimdi elinde orak buraya hasada gelmişsin. Ne ektin ki ne biçeceksin?" (110).

"Aydının görevi kurtarmak, adam etmek, bilinçlendirmektir" (Moran, 2019: 206). Sadece bir çevre ile sınırlamak değil, bütün halka nüfuz edebilmektir, ancak Türk aydını, köylüye, Anadolu'ya karşı olan kayıtsızlığından kurtulursa, Anadolu'da ön plana çıkan tüm milliyetçi ve Kemalist fikirler ile modernleşecek ve ilerleyişe olan kayıtsızlık ortadan kalkabilecektir (Aslan, 2019). Yazara göre aydın, halkı bilinçlendirme lüzumunu hiç hissetmemiş, hissetse bile bunu zorlu bir iş olarak gördüğü için kenarda durmayı tercih etmiştir.

"(...) bir asra yakın zamandan beri münevver geçinen ve asri düşünüşü benimseyen Türk nesillerinden hiçbiri, kendi nurundan halka vermek lüzumunu hissetmemiş, hissetmişse bile bunu çok zahmetli, çok yorucu bir iş bularak kendi köşesine çekilip rahatına bakmak yolunu tutmuştur" (Karaosmanoğlu, 2010b'den akt. Biçer, 2018).

3.1.8. Ayrıntıların Kullanımı ve Simetrik Sembolik Anlatım

Yaban romanı incelendiğinde simetrik bir kurguya sahip olduğu görülür. Bu kurgu şu şekilde gelişir:

1. Kolunu kaybeden Ahmet Celal'in kendisini bulmak için İstanbul'dan ayrılması ve Anadolu'ya gitmek istemesi. Kahraman burada iyimser ve

ümitlidir.

"Mehmet Ali, gel beyim bizim köye gidelim, dediği vakit bu köyü kafamın içinde olduğu gibi görmüştüm. Hatta Mehmet Ali'nin evini hatta bu odayı hatta bu delikten seyrettiğim manzarayı" (18).

2. Ahmet Celal'in köye gelmesi ve burada yaşadığı hayal kırıklığı. Ahmet Celal, huzur bulacağını sandığı bu köyde vatanseverlik, inanç, milli kimlik değerlerinin yitirilmiş olduğunu görür ve ruhsal bunalımları derinleşir. Anadolu halkının onu yaban olarak görmesiyle kendisi de Anadolu halkına karşı yabancılaşır, yabancılaşır. Ahmet Celal bu köyde âşık olduğu kadın tarafından bile bir yaban olarak görülür. Ahmet Celal'in vatan uğruna savaşta kolunu kaybetmesi köylü tarafından doğuştan bir sakatlıktan, hatta meczupluktan bile farklı bir şey değildir. Onlar için savaşın, vatanperverliğin çok da bir anlamı yoktur. Köylü onu sakat ve yaban biri olarak değerlendirirken Ahmet Celal iyice içine gömülür ve bu durumun nedenlerini düşünür, burada temel sorun olarak köy halkının ihmal edilmesini görür, aydınlara bir çağrıda bulunur ve bu durumun yaşanmasında onların da suçu olduğunu açıkça yansıtır.

"Her memleketin köylüsüyle okumuş yazmış zümresi arasında aynı derin uçurum var mıdır? Bilmiyorum! Fakat okumuş bir İstanbul çocuğu ile Anadolu köylüsü arasındaki fark bir Londralı İngiliz ile bir Pencaplı Hintli arasındaki farklardan daha büyüktür" (36).

3. Başkahraman Ahmet Celal'in kaçması. Ahmet Celal içine düştüğü yalnızlıktan ve değer yitiminden kurtulmak için kaçış yolunu tercih eder ve köyden kaçmaya çalışır. Bu kaçış da sadece fiziki değildir aynı zamanda düşünsel ve manevi bir kaçıştır. Yazar, burada iyice kötümser ve karamsar bir ruh haline sahiptir. Başkahraman yanlışları görmüş, eleştirmiş ama hiçbir zaman değiştirme kudretini kendinde görmemiştir, yazar ya da kahraman için kurtuluş yolu bir kaçıştır ve bu yolu kullanmıştır.

"Bize yine yol göründü" (198).

Bu kurguya baktığımız zaman şu değerlendirmeleri yapmak mümkündür: Kendini bulmak amacıyla çıktığı yolculuk, başkahramanın yabancılığının farkına varması ile büyük bir trajediye dönüşmüştür.

SONUÇ

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun önemli romanlarından biri olan Yaban, I. Dünya Savaşı esnasında bir kolunu kaybeden ve aydın bir kişiliği temsil eden Ahmet Celal'in huzur bulmak amacıyla yerleştiği köyde başlayan aydın ile halk arasındaki çatışmaları konu edinir. Aydın ile halk arasındaki çatışmanın özünde ise aslında bir değer çatışması vardır. Halkın Kurtuluş

Savaşı'nın gereksizliğine olan inancı, kendi vatanının içinde bulunduğu duruma yabancılaşması, vatani için kolunu kaybeden Ahmet Celal'e ağır gelir. Ahmet Celal, köylüler tarafından farklı bulunarak yaban olarak nitelendirilip dışlanırken Ahmet Celal de halk ile kendisi arasında fikri uçurumu gördükçe içinden çıkamadığı bir yabancılaşma sorunu yaşar. Ahmet Celal, köylünün bu durumunu aydın kesimin köylüyü bilinçlendirmemesine, köylüyü unutmasına bağlar. Köylüye ulaşamayan, sesini duyuramayan başkarakter Ahmet Celal, çıkış yolunu köyü terk etmekte bulur. Roman, yazıldığı dönemdeki olayları tüm gerçekliğiyle ortaya koyar.

KAYNAKÇA

Akman, E. (2013). Yakup Kadri Karaosmanoğlu Üzerine Bazı Düşünceler ve Unutulan Bir Makalesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 3(2), 31-60.

Aslan, Z. (2019). *Merkez Çevre Yaklaşımı Dâhilinde Yaban Romanı*. Erişim Adresi:

https://scholar.google.com/scholar?hl=tr&as_sdt=0%2C5&q=Aslan%2C+Z.%282019%29 Erişim Tarihi: 15.02.2021.

Ateş, Ö. F. (2014). Refik Özdek'in Roman ve Hikâyelerinde Yapı ve Tema (Yüksek Lisans Tezi). Erişim Adresi:

<http://dspace.marmara.edu.tr/handle/11424/23031>

Biçer, E. (2018). Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Yaban Adlı Romanında Aydın Yozlaşması (Yüksek Lisans Tezi). *YÖK Ulusal Tez Merkezi*. 523745.

Boso Yaman, E. (2014). İskender Pala'nın Roman ve Öykülerinde Yapı ve Tema (Yüksek Lisans Tezi). Erişim Adresi:

<http://dspace2.adiyaman.edu.tr:8080/xmlui/handle/20.500.12414/178>

Demiryürek, M. (2013). Kurgusal Metinlerde İkinci Kişili Anlatıcı ve Bakış Açısı. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* 2, 119-139.

Durukoğlu, S. & Yurttaş, Z. (2016). Bir Düzyazı Ağlatısı/Ağıdı Olan "Toprak Ana" Romanını Çözümleme Denemesi. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi* 4(10), 127-141.

Durukoğlu, S. (2005). Materyal Unsurlar Bütünü Olarak Simyacı Romanının Çözümlemesi. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi* 2(2), 211-232.

Forster, E. M. (1982). *Roman Sanatı*. (Çev.). Ü. Aytür. İstanbul: Adam Yayınları.

Karaosmanoğlu, Y. K. (2019). *Yaban*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Korkmaz, R. & Nakipler, N. D. (2009). Toprak Ana'da Mekân-İnsan İlişkisi. R. Korkmaz içinde *Cengiz Aytmatov* (s. 199-208). Ankara: T.C. Kültür ve

Turizm Bakanlığı Yayınları.

Moran, B. (2019). *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 1: Ahmet Mithat'tan Ahmet Hamdi Tanpınar'a*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Özkara, O. (2016). Fakir Baykurt'un "Irazca'nın Dirliği" Romanının Yapısal Çözümlemesi. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergisi* 18(32), 275-292.

Serdar, A. (2002). *Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Romanlarında Cinsellik* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi. 117389.

Stevick, P. (2017). *Roman Teorisi*. (Çev.). S. Kantarcıoğlu. Ankara: Akçağ Yayınları.

Şahin, V. (2007). Roman Tekniği Bakımından Yaban. *e-Journal of New World Sciences Academy* 2(3), 179-196.

Şahin, V. (2011). Kimliksel Değerlerin Çatıştığı Mekan: "Sinekli Bakkal" Romanında Yapı ve İzlek. *Electronic Turkish Studies* 6(3), 1549-1580.

Şengül, M. B. (2011). Romanda Zaman Kavramı. *Journal of International Social Research* 4(16), 428-435.

Tekin, M. (2020). *Roman Sanatı: Romanın Unsurları*. İstanbul: Ötüken Neşriyat AŞ.

Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük* (11.bs.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET: Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Yaban romanında aydın ile halk arasındaki kopukluğu yarattığı başkarakter Ahmet Celal nezdinde aktarmaya çalışmıştır. Romandaki bu çatışma halkın Kurtuluş Savaşı'na karşı tutumu üzerinden verilmiştir. Yakup Kadri, 1932 yılında yayımladığı romanı Yaban ile ilgili birçok eleştiriye maruz kalsa da aydın ile köylü arasındaki ilişki açısından bu roman Türk edebiyatında önemli bir yer tutmuştur. Romanda olay örgüsü, I. Dünya Savaşı'nda kolunu kaybeden başkarakter Ahmet Celal'in huzur bulmak için emir eri Mehmet Ali'nin köyüne yerleşmesiyle başlar. Fakat başkarakter burada aradığı huzuru bulmaktan ziyade büyük bir hayal kırıklığına uğrar. Köydeki insanlar cahil, yozlaşmış ve milli bilinçten çok uzaklaşmışlardır. Başkarakter bir yaban olarak görüp, dışlayan ve benimsemeyen bu halk, dini ve ekonomik yönden sömürüldüğü Salih Ağa ve Şeyh Yusuf gibi kişilere itaat edip saygı duyarken Kurtuluş Savaşı'nda verilen mücadeleyi düşmanı kışkırtmak olarak görür, İngilizlerin sizi kurtaracağız gibi yalanlarına inanır. Romanın sonuna doğru düşman askerlerinin köyü işgal edip yağmalamasıyla başkarakter Ahmet Celal, sevdiği kız olan Emine'yi alarak kaçmaya çalışır. Bu esnada Emine vurulur, başkarakter köyde yaşadıklarını anlattığı defteri Emine'ye bırakarak gider. Yazar, otobiyografik özellikler gösteren bu romanı "ben anlatıcı" ile anlatır. Roman, üç metin halkasından ve bu metin halkalarına bağlı olay halkalarından oluşmuştur. Yaban romanı incelendiğinde simetrik bir kurguya sahip olduğu görülür. Bu kurgu şu şekilde gelişir:

1. Kolunu kaybeden Ahmet Celal'in kendisini bulmak için İstanbul'dan ayrılması ve Anadolu'ya gitmek istemesi. Kahraman burada iyimser ve ümitlidir.

2. Ahmet Celal'in köye gelmesi ve burada yaşadığı hayal kırıklığı. Ahmet Celal, huzur bulacağını sandığı bu köyde vatanseverlik, inanç, milli kimlik değerlerinin yitirilmiş olduğunu görür ve ruhsal bunalımları derinleşir.

3. Başkahraman Ahmet Celal'in kaçması. Ahmet Celal içine düştüğü yalnızlıktan ve değer yitiminden kurtulmak için kaçış yolunu tercih eder. Bu kaçış düşünsel ve manevi bir kaçıştır. Yazar, romanı yazıldığı döneme göre aydın diliyle yazmışsa da sonrasında sadeleştirmiştir. Romanda öyküleyici ve betimleyici anlatım ağır basmakla birlikte yazar başarılı tasvirlerle de imza atmıştır. Yalnız, yazar köyü ve köylüleri hep kaba tasvirlerle anlatmış, bunu yaparken de hayvan benzetmelerinden faydalanmıştır. Ahmet Celal, I. Dünya Savaşı sırasında bir kolunu kaybetmiş, vatansever, aydın bir kişiliktir. Huzur bulmak için gittiği köyde aydın olduğu için köylü tarafından bir yaban olarak nitelendirilir, Ahmet Celal'in saçını taraması, dişini fırçalaması bile onu köylülerin gözünde bir yaban yapar. Ahmet Celal, bu dışlanmışlık ve köylülerin Kurtuluş Savaşı'na karşı vurdumduymaz tavırları sebebiyle köylüyle bütünleşemez. Romanda norm karakterler başkarakterin gelişimine katkı sağlayan emir eri Mehmet Ali ve sevdiği kız olan Emine'dir. Emine, kaderine boyun eğen bir karakterken romanın sonlarına doğru değişim geçirir ve daha önceleri yaban olarak gördüğü Ahmet Celal'e romanın sonlarına doğru âşık olur. Kart karakterler, Zeynep Kadın, İsmail, Şeyh Yusuf, Salih Ağa, Yunan askerleridir. Fon karakterler ise Hasan, Cennet, Bekir Çavuş, Süleyman, Şerif Çavuş ve Emeti Kadın'dır. Romanda gerçekleşen olaylar, 1918'de I. Dünya Savaşı'nın bitişiyile başlar ve 1921'de Sakarya Savaşı'nın bitişiyile sonlanır. Olay, başkarakter Ahmet Celal'in ifadeleriyle yaz mevsiminde başlamıştır. Romanda vakanın gerçekleştiği nesnel zaman 1918-1921 yılları iken vaka zamanı, Ahmet Celal'in köye gelişi ve köyden kaçışını kapsayan iki üç senelik zaman dilimidir. Romanda vakanın anlatma zamanı ise 1932 yılıdır. Vakanın geçtiği mekânlar ise genelde Ahmet Celal'i huzursuz eden, ona iğreti gelen yerlerdir. Kapalı mekânlar olarak adlandırılan bu yerler, başta köyün kendisi olmak üzere köydeki Porsuk Çayı, kuyu, çeşme, mescit, kahvehane, Ahmet Celal'e verilen ev ve odadır. Romanda kahramana huzur veren yerler çok azdır. Besleyici mekân olarak adlandırılan bu yerler ise Ankara, köydeki koruluk ve savaş cepheleridir. Bu mekânlar başkarakter Ahmet Celal'in huzur bulduğu yerlerdir. Romanda ülküdeğerler olarak vatan, millet, vatan sevgisi, inanç, fedakârlık değerleri yer alırken karşıdeğerler olarak ise cahillik, sömürü, inançsızlık, yabancılaşma yer alır. Ülküdeğerleri kişi düzeyinde temsil eden karakterler Ahmet Celal, M. Ali, Hasan, Süleyman Efendi, Emeti Kadın, Türk askeridir. Karşıdeğeri kişi düzeyinde temsil eden karakterler ise Salih Ağa, Şeyh Yusuf, Muhtar, İmam, Cennet, düşman askeridir. Romanda yazar; kendi vatanına, kendi değerlerine karşı yabancılaşan köylüyü ve köylünün bu tutumundan sorumlu tuttuğu aydınının kayıtsızlığını ele alır. Romanda ilk bakışta Türk köylüsü eleştiriliyor gibi görülse de aslında yazar, köylünün bu durumundan aydını suçlu bulmaktadır. Aydının görevinin köylüyü kurtarmak, bilinçlendirmek, ona duyarlı davranmak olduğunu ifade etmeye çalışan

yazar, Kurtuluş Savaşı sırasında Anadolu köylüsünün yaşadıklarını, içinde bulunduğu koşulları aydın-köylü çatışması üzerinden kötümser ve karamsar bir ruh haliyle aktarmaya çalışmıştır. Yakup Kadri, Yaban'da yıllarca Anadolu'ya uğramamış, köylüye hiçbir şekilde fayda sağlamamış, onların gelişmesine bir nebze olsun katkı sunmamış ama buna rağmen de köylüden bir şeyler bekleyen aydın tabakayı çok sert biçimde eleştirir. Yazara göre Anadolu halkı kendi iradesiyle savaşa ve çevresinde yaşanan olaylara kayıtsız kalmamıştır. Anadolu halkı zihninde millî mücadeleye dair bir bilinç oluşturulmadığı için savaşa ve çevresinde yaşanan olaylara böyle yaklaşmıştır. Aydının entelektüel düşünceden önce Anadolu halkının açlık, yoksulluk, sefalet gibi zor durumlarını göz önünde bulundurmaları ve bu durumları düzeltmek için uğraşmaları, aynı zamanda halkı bilinçlendirmeleri, halka karşı duyarlı davranmaları ve köylüyü kendi haline bırakmamak gerektiğini anlatmaya çalışır. Köylünün içinde bulunduğu durumdan da aydın kesimi kabahatli bulur. Roman, başkarakter Ahmet Celâl'in kendini bulmak amacıyla çıktığı yolculuktan, kendi yabancılığını fark edip kaçmasıyla son bulur.

EXTENDED ABSTRACT: Yakup Kadri Karaosmanoğlu tried to convey the disconnect between the intellectual and the public before the protagonist Ahmet Celal in his novel Yaban. This conflict in the novel is given towards the attitude of the people to the War of Independence. Although Yakup Kadri was exposed to many criticisms about his novel Yaban publishing in 1932 that it has an important place in Turkish literature in terms of the relationship between the intellectual and the villager. The plot in the novel begins with the protagonist Ahmet Celal settling in the village of Mehmet Ali, the adjutant to find peace that he lost his arm in the First World War. But the protagonist is a great disappointed rather than finding the peace he seeks here. The people in the village are ignorant, corrupt and have moved away national consciousness. This people, regarding the protagonist as a stranger, excluding and not adopting him, see the struggle in the War of Independence as provoking the enemy while obeying and respecting people such as Salih Agha and Sheikh Yusuf, whom they are exploited religiously and economically and they believe in such false promises "we will save you" made by the British. Towards the end of the novel, with enemy soldiers invading and looting the village, the protagonist Ahmet Celal tries to escape by taking the girl he loves, Emine. In the meantime, Emine is shot and the protagonist leaves the notebook in which he describes his experiences in the village to Emine and he leaves. The author describes this novel that shows autobiographical features with "the narrator". The novel consists of three text rings and event rings connected to these text rings. Even if the author wrote the novel in the language of intellectual according to the period it was written, then he simplified it. Although the narrative and descriptive expression is intense in the novel, the author has also made successful descriptions. However, the author always described the village and the villagers with rough descriptions and made use of animal depictions. The protagonist in the novel is Ahmet Celal. Ahmet Celal is a patriotic and intellectual person who lost one of his arms during World War I. He is described as a stranger by the villagers because he is an intellectual in the village he went to for peace,

and even Ahmet Celal's combing his hair and brushing his teeth makes him a stranger in the eyes of the villagers. Ahmet Celal cannot be integrated with the villagers due to this exclusion and reckless attitudes of the villagers against the War of Independence. The norm characters in the novel are the adjutant Mehmet Ali and the girl he loves, Emine contributing to the development of the protagonist. While Emine is a character succumbing to her destiny, she gets changed towards the end of the novel and falls in love with Ahmet Celal, whom she previously saw as the stranger. The rude characters are Zeynep Kadın, Ismail, Sheikh Yusuf, Salih Aga, Greek soldiers. The figurative characters are Hasan, Cennet, Bekir Sergeant, Süleyman, Şerif Sergeant and Emeti Kadın. The events taking place in the novel begin with the end of World War I in 1918 and end with the end of the Sakarya War in 1921. The event started with the statements of the protagonist Ahmet Celal in the summer. While the objective time of the case in the novel is between 1918 and 1921, the time of the case is a two to three-year period that includes the arrival of Ahmet Celal and his escape from the village. The time of telling the case in the novel is 1932. The places where the case takes place are generally places that disturb Ahmet Celal and disgust him. These places called indoor spaces, are especially the village itself, the Porsuk Stream in the village, the well, the fountain, the mosque, the coffeehouse, the house and room given to Ahmet Celal. There are very few places giving peace to the hero in the novel. These places called nurturing places, are Ankara, the coppice forest and war fronts in the village. These places are places where the protagonist Ahmet Celal finds peace. While the values of homeland, nation, patriotism, faith and self-sacrifice are included as ideal values in the novel, ignorance, exploitation, unbelief and alienation are included as opposing values. The characters representing ideal values on a personal level are Ahmet Celal, M. Ali, Hasan, Süleyman Efendi, Emeti Kadın and Turkish soldiers. The characters representing the opposing value at the personal level are Salih Ağa, Sheikh Yusuf, Muhtar, Imam, Cennet, enemy soldier. The author in the novel deals with the indifference of the intellectual who blames for this attitude of the villager and villager that they are alienated to his homeland, his own values. Although the Turkish villager seems to be criticized at first glance at the novel, in fact the author finds the intellectual guilty of this situation of the villager. The author, trying to express that the intellectual's duty is saving the villagers, raising awareness and acting sensitively, tried to convey the experiences of the Anatolian villagers during the War of Independence and the conditions they were in with a pessimistic and depressed mood through the conflict between intellectuals and villagers. Yakup Kadri criticizes the intelligentsia in the Yaban very harshly, who haven't visited Anatolia for years, didn't benefit the villagers in any way, didn't contribute to their development, but even so have expected something from the villagers. According to the author, the people of Anatolia weren't indifferent to the war and the events happening in their vicinity. Since the Anatolian people didn't create a awareness about the events, they approached the events in this way. Before intellectual thought of the intellectual, he tried to explain that the Anatolian people should take into account the difficult situations such as hunger, poverty and misery, and they should strive to correct these situations, at the same time, they should raise

awareness of the people, be sensitive to the people and not leave the villagers alone. He finds the intellectuals guilty of the situation of the villager. The novel ends with the protagonist's realizing his strangeness and escaping from his journey to find himself.